

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (2), 527-544

Geliş Tarihi: 12.11.2020 Kabul Tarihi: 25.12.2020

Yayın: Temmuz-Aralık 2020 Yayın Tarihi: 31.12.2020

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.824833>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

EKOLOJİK TARIM TURİZMİNE KATILANLARIN BEKLENTİLERİ, MEMNUNİYET DÜZEYLERİ VE TEKRAR KATILMA NİYETLERİNİN BELİRLENMESİ SINOP ÖRNEĞİ

Melike SAK*

Gül ERKOL BAYRAM*

Öz

Günümüzde turizm sektörü, ekonomik ve sosyal girdi sağlayan oldukça büyük bir potansiyel haline gelmiştir. Öte yandan küreselleşme ile birlikte dünya üzerinde hemen her sektörde gelişme ve değişim yaşanmaya başlamıştır. Turizm sektörü de küreselleşmeye ayak uydurarak bir değişim içerisine girmiştir. Turizmde gerçekleşen küreselleşme sonucu ortaya çıkan talepler çeşitli turizm türlerinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Zamanla hem turizm taleplerinde hem de turist profillerinde yaşanan değişim insanların gündelik yaşamlarından uzaklaşarak alışlagelmiş turizm türlerinden farklı bir seyahat istemeleri sonucu eko-turizm, tarım turizmi gibi doğaya dayalı turizm türlerine olan talepleri de beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada, ekolojik tarım turizmi tüm yönleri ile ele alınmıştır. Çalışmanın amacı Sinop ilinde gerçekleştirilen ekolojik tarım turizmi destinasyonlarının belirlenmesi ve bu alanlara gelen ziyaretçilerin beklentilerini ve görüşlerini tespit etmektir. Bu amaçla birlikte ekolojik çiftliklere gelen ziyaretçilerin beklentilerini, memnuniyet düzeylerini, ekolojik tarım turizmine katılma niyetlerini ve memnun kalmaları doğrultusunda başkalarına tavsiye etme

* Yüksek Lisan Öğr., Selçuk Üniversitesi, SBE Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Anabilim Dalı, melikesak@windowslive.com, <https://orcid.org/0000-0002-7777-2071>.

* Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Turizm Reh. Böl. gulerkol@sinop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9764-2883>.

niyetlerini belirleyerek Sinop ili ekolojik tarım turizmine katkı sağlamaktır. Bu bağlamda Sinop ili mevcut ekolojik tarım turizmi potansiyeli değerlendirilerek geliştirilmesi için yeni öneriler getirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularını 2019-2020 yılı içerisinde Sinop ilinde ekolojik tarım turizmine katılan ziyaretçiler oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda katılımcıların %57,4 ile büyük çoğunluğunun ekolojik tarım turizminin gerçekleştirdiği çiftliklere bir kere gittikleri ve %34,8 ile arkadaş tavsiyesi üzerine gittikleri belirlenmiştir. Ziyaretçilere konaklama süreleri sorulduğunda %58,2 ile büyük çoğunluğunun iki gece konakladıkları sonucuna ulaşılmıştır bununla birlikte çiftliklere gitme durumları olarak %68,5 ile gönüllü olarak katıldıklarını belirtirlerken %31,5 ile konuk olarak katıldıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan ziyaretçilerin çiftliklerde katıldıkları faaliyetlerden %43,6 ile bahçe ve tarım işleri cevabını vermişlerdir. Sinop ilinde yer alan ekoturizm faaliyetleri, yörenin doğal kaynakları ve mevcut potansiyeli göz önünde bulundurularak ekolojik tarım turizminin Sinop ilinde sürdürülebilirliği incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına istinaden bazı öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Ekolojik tarım, Ekolojik tarım turizmi, Ekolojik çiftlik.

A Study on Determination of Expectations, Satisfaction Levels, Revisiting Intentions and Recommendation Intentions of Participants in Ecological Agriculture Tourism in Sinop Province

Abstract

Today, the tourism sector has become quite large potential, providing economic and social input. On the other hand, with globalization, almost every sector in the world has started to experience development and change. The tourism sector has also undergone a change by keeping up with globalization. The demands arising from globalization in tourism have laid the foundation for the formation of various types of tourism. As a result of the change in both tourism demands and tourist profiles over time, people have moved away from their daily lives and want to travel differently from the usual types of tourism, eco-tourism has led to demands for nature-based types of tourism, such as agricultural tourism. In this study,

all aspects of ecological agricultural tourism were discussed. The aim of the study is to determine the ecological agricultural tourism destinations in Sinop province and to determine the expectations and opinions of visitors to these areas. For this purpose, together with ecological farms visitor expectations, satisfaction levels, their intention to participate in tourism, ecological agriculture, ecological agriculture and tourism in the direction of Sinop satisfaction by identifying the intention to advise others to contribute. In this context, it is aimed to introduce new proposals for the development of Sinop province by evaluating the existing ecological agricultural tourism potential. Survey technique from quantitative research methods was applied in the study. The findings of the study constitute the visitors participating in ecological agricultural tourism in Sinop province in 2019-2020. According to the results obtained, it was determined that 57.4% and the vast majority of participants went to farms carried out by ecological agricultural tourism once, and 34.8% went on the advice of friends. When visitors were asked about the duration of their stay, 58.2% concluded that the vast majority stayed for two nights, however, 68.5% stated that they voluntarily attended as a situation to go to the farms, while 31.5% stated that they attended as a guest. On the other hand, garden and agricultural work accounted for 43.6% of the activities that visitors participated in on farms. Ecotourism activities in Sinop province, the sustainability of ecological agricultural tourism in Sinop province has been studied by taking into account the natural resources and current potential of the region. Some recommendations have been developed based on the results of the research.

Keywords: Tourism, Ecological agriculture, Ecological agriculture tourism, Ecological farm.

Giriş

Turizm insanların taleplerini karşılamaya yönelik bir kavramdır. Dünyada gelişen ve değişen pek çok durum turizm sektörünü de bu değişimin içine çekerek ihtiyaçlara ve beklentilere hitap eden bir sektör haline getirmiştir. Hava ve su kirliliği sonucu toprağın verimsizleşmesi, sanayileşmenin artışı, kaynakların bilinçsiz tüketimi, nüfusun hızla artışı ve geri dönüşüme karşı duyarsız davranışlar ile birlikte doğal kaynaklar zarar görmeye başlamıştır. Dünyada meydana gelen bu değişimler sonucu insanlar özellikle şehir yaşamından biraz olsun uzaklaşabilmek amacıyla tatilleri için rotalarını yıllardır alışlagelmiş olan deniz-kum-güneş üçlüsünden

ekolojik ve doğal alanlara yönelmişlerdir (Lacitignola vd., 2007: 192). İnsanların tatil dönemlerinde doğal alanları tercih etmeleri ekolojik tarım turizmi kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin tanımına göre eko turizm, doğayı ve kültürel değerleri hassas bir şekilde koruyan, yerel halka sosyo-ekonomik destek sağlayan, doğallığını korumayı başarmış alanları aynı hassasiyet ve özveri ile ziyaret etmek anlamına gelmektedir (Kılıç ve Kurnaz, 2010: 43; Kurdoğlu, 2001: 4). Uluslararası Eko Turizm Topluluğu TIES (The International Ecotourism Society) eko turizmi çevreyi koruyarak yerel halkın çıkarlarını gözeten ve çevreye karşı sorumlu ziyaretler şeklinde tanımlamıştır (Kılıç ve Kurnaz, 2010: 43; Küçükaslan, 2007: 80).

Ekolojik tarım turizmi, doğanın sürdürülebilirliğine önem veren ve son yıllarda özellikle doğaseverler ve çevreye karşı duyarlı insanların ilgisini çekmeyi başarmış bir turizm türüdür (Kılıç ve Kurnaz, 2010: 43). Günlük hayatın monotonlaşması ve daha yoğun bir hal alması beraberinde yalnızca doğaseverleri değil pek çok insanları da söz konusu çiftliklere yönelmeyi başarmıştır (Gökalp ve Yazgan, 2013: 26). Ekolojik tarım turizmi insanları doğaya karşı sorumlu olmaya ve gelecek nesillere aktarımına önem vermeye teşvik etmektedir bu durumdan hareketle ekolojik tarım turizmi insanları hem çiftliklerin sürdürülebilirliğine hem de doğaya karşı daha hassas olmaya teşvik etmektedir (Kasalak, 2014: 52). İçeriğinde tamamen doğal yaşam ve organik ürünleri barındıran ekolojik tarım turizmi kurulan çiftliklerde insanların doğal hayatı ve topraktan direkt olarak meyve ve sebze toplamanın zevkine varabilmelerine fırsat sunan bir turizm çeşididir. Ekolojik tarım turizmine yönelik talebin ulusal ve uluslararası kapsamda artış gösterdiğini ifade etmek mümkündür. Bu doğrultuda araştırmada ekolojik tarım turizmi kapsamlı bir biçimde ele alınmış ve Sinop ilinde ekolojik tarım turizmine katılan turistlerin beklentileri, memnuniyet düzeyleri, tekrar katılma ve tavsiye niyetleri incelenmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Ekolojik Tarım Turizmi

Ekolojik tarım turizmi, kırsal alanlarda çiftlikler aracılığı ile gerçekleştirilen ve bu çiftliklerde organik ürünler elde etmek amacıyla kurulan aynı zamanda ziyaretçilere çiftliklerde konaklama ve çiftlik içerisinde yer alan tüm faaliyetlere katılma ve doğal hayatı tecrübe edebilme şansı tanıyan bir turizm türüdür (Koroğlu ve diğerleri, 2019: 27; Meydan Uygur ve Akdu, 2009: 149).

Ekolojik tarım turizmi kelimesinin kökeninin nereden geldiği konusunda net bir bilgi olmamakla birlikte Hetzer'in 1965 yılında ekoturizm kelimesini "kuşların, doğal alanların, doğal kaynakların, mağaraların, fosillerin, arkeolojik alanların, yaban hayatın ve arkeolojik kaynakların bulunduğu alanlara dayalı bir turizm" şeklinde tanımladığı bilinmektedir. Bir başka teoriye göre 1970'li yılların ortasında Kanada Hükümeti başlattığı turlarda ekotur terimini kullanmıştır. Costa Rika'lı bir biyolog olan Gerardo Bodowski 1976 yılında bir çalışmasında turizm ile ekolojik tarım turizmi merkezleri arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir (Kasalak, 2014: 52). Bir başka teoriye göre ekoturizm terimi ilk defa 1982 yılında Mathieson ve Woll'un "Turizm Etikleri" kitabında kullanılmıştır (Demir ve Çevirgen, 2006: 50-51). Ekolojik tarım turizmine ilişkin yapılan tanımlamalara bakıldığında bir takım ortak yargılar bulunduğu söylenebilir. Bu ortak yargılar şu şekilde sıralanabilir;

- Doğanın ön planda olması
- Geleneksel yöntemler içermesi
- Sürdürülebilir olması

1996 yılında Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN) ekoturizmi "yöre halkına yarar sağlayan ve doğaya duyarlı küçük gruplar ile yapılan seyahatler" olarak tanımlamıştır (Altan, 2006: 50-51). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu ise 2002 yılını Uluslararası Eko Turizm Yılı ilan ederek Dünya Turizm Örgütünü bu konu hakkında görevlendirmiştir bununla birlikte Dünya Turizm Örgütü ekoturizmin bileşenlerini:

- Bitki ve hayvan çeşitliliğinin korunmasına katkı sağlanması,

- Yerel halkın sosyo-ekonomik çıkarları göz önünde bulundurularak ziyaretçilerin ve yöre halkının bilinçlendirmek,
- Sosyal taşıma kapasitesinin aşılmasına özen göstermek,
- Geri dönüştürülemeyen kaynakları kullanımı konusunda hassas olmak,
- Bölgenin ekolojik tarım turizminden kazandığı geliri sürekli ve düzenli hale getirmek,
- Ekolojik tarım turizmine yerel katılımın önemsenmesi,
- Yöre halkının istihdamının ön planda tutulması şeklinde tanımlamıştır (Kasalak, 2014: 54; Yurik, 2003: 69).

Ekolojik tarım turizmi genellikle köylerde, ormanlık alanlarda, tarihi ve kültürel alanlarda, mimarisi elverişli küçük yerleşim alanlarında, verimli tarımsal alanlarda, dağlık alanlarda, milli parklarda, turizmin yapıldığı alanlarda ve kırsal alanlarda gerçekleştirilmektedir (Gökalp ve Yazgan, 2013: 26). Ekolojik tarım turizminde doğanın korunması, zararlı zirai ürünlerin kullanılmaması, geri dönüştürülebilir ürün kullanılması ve sürdürülebilirlik anlayışı ile hareket edilmektedir (Privitera, 2010: 60). Ekolojik tarım turizminin yaygınlaşması ile birlikte turizmin doğaya karşı sorumlu bir sektör haline gelmesine, doğal değerlerinin korunmasına ve katkı sağlanmasına, doğal alanların tanıtımının yapılmasına, kırsal alanların doğal dengesinin bozulmadan sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yarar sağlamaktadır (Wood, 2002: 9).

Ekolojik tarım turizmi, çiftçilere ek gelir sağlamak amacıyla başlatılmasının yanı sıra kırsal alanların pek çok açıdan gelişmesine katkı sağlayarak kırsal alanlardaki yerel işletmelere de bir gelir kaynağı olmuştur (Selvi ve Demirer, 2012: 188). Ekolojik tarım turizmi, turizm sektörünü çevre ile barışık ve çevreye karşı sorumlu bir sektör haline getirmiştir. Gittikçe popüler hale gelen eko turizm özellikle doğal yaşamı destekleyen ve doğaya karşı sorumluluk bilinci oluşan turistlerin ilgisini çekmektedir. Bunun yanı sıra ekolojik tarım turizminin gerçekleştirildiği alanlarda yöre halkına, ziyaretçilere ve turizm paydaşlarına bilgilendirme yapılmakta böylece ekolojik tarım turizminin sürdürülebilirliği sağlanmaktadır. Ekolojik

tarım turizminin doğayı koruması ve doğanın sürdürülebilirliğini sağlanmasının yanı sıra en önemli etkilerinden biri de çiftliklerin ve bulunduğu yörenin turistik tanıtımını, yöresel ürünlerini, gelenek ve göreneklerini aynı zamanda da el sanatlarını tanıtmaya da katkıda bulunmaktadır. Tüm bu tanımlamalardan yola çıkılarak ekolojik tarım turizminin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Gümüş, 2015: 30);

- Doğaya karşı sorumlu bir anlayış ile hareket eder,
- Bitki çeşitlerine, hayvanlara türlerine ve onların yaşam alanlarına zarar vermez,
- Doğal ve kültürel mirasın korunmasına önem verir,
- Doğal hayatın sürdürülebilirliğini sağlar,
- Yerel halka istihdam alanı oluşturur,
- Çiftçilere ek işgücü sağlar,
- Ekolojik tarım turizminin gerçekleştirildiği alanların tanımını yapar,
- Yerel halka sosyo-ekonomik girdi sağlar,
- Turizmin oluşturduğu negatif etkileri pozitif yönde geliştirir,
- Turizmi kıyılardan kırsal alanlara taşıyarak kırsal alanların da turizmden gelir elde etmesini sağlar,
- Turizm sektörüne yeni bir bakış açısı getirmiştir,
- Turizmin çevreye verdiği zararı indirger,
- Yerel halkın ve turistlerin doğaya karşı bilinçlenmesini sağlar,
- Bölgede yer alan küçük işletmelerin gelişmesini sağlar.

Ekolojik tarım turizmine katılanlara ekoturist ismi verilmektedir. Ekoturist, doğal hayatı deneyimlemeyi seven ve bu süre zarfı içerisinde doğada bulunan canlılara ve faunaya zarar vermeyen aynı zamanda yöre halkına karşı saygılı olan kişiler şeklinde tanımlanabilir. Ekoturistler doğal kaynakları tüketmek anlayışı ile değil dengeli kullanımından yana hareket ederler (Tetik, 2012: 173).

Ekoturistlerin ortaya çıkışı kent hayatından sıkılmış insanların sakinlik araması amacı ile kentlerden uzaklaşarak kentlerin yakınlarında yaşayan tanıdıklarına gitmeleri ve burada kısa süreli kalmaları ile başlamıştır. 1920'li yıllarda insan-

ların gündelik yaşamlarında kolaylıklar sunan icatlar ile kırsal alanlara ulaşım daha kolay hale gelmiştir ardından 1930 ve 1940'lı yıllarda tüm dünyayı etkileyen olaylar ve savaşların yaşanması insanların kırsal alanlara olan ilgisini farklı bir boyuta taşıyarak ilgilerinin artmasını sağlamıştır 1960 ve 1970'li yıllarda çiftlikler, çiftlik hayvanları beslemek ve at binmek popüler hale gelmiştir (Şekerli, 2012: 6).

1992 yılında pek çok ülkenin katılımı ile gerçekleştirilen “Rio-Gündem 21” toplantısında, kalkınma planlarına katkı sağlayacak uygulamaların tasarlanmasına ve hayata geçirilmesine karar verilmiştir bu kararlardan biri de kırsal turizmin ve tarım turizminin geliştirilmesi konusunda olmuştur böylece “kırsal alandaki yoksul nüfusu marjinal toprakları kullanma zorunluluğundan uzaklaştırmak için; kırsal sanayi ve dokuma sanayi, balıkçılık, kırsal turizm gibi tarım dışı istihdam alanlarının oluşturulması” kararı verilmiştir (Gümüş, 2015: 26). Dünya’da ve Türkiye’de insanların zamanla değişen turizm tercihleri ve yeni arayış içerisinde olmaları tarım turizminin bir alternatif oluşturmasına ve turizm sektörü içerisinde konumunu güçlendirmesine yardımcı olmuştur. Ekolojik tarım turizmi ve Türkiye’nin bu turizm türüne gerek coğrafyasının gerekse ikliminin uyumlu olması ile yayılmasını hızlandırmıştır.

Ekolojik tarım turizminin amacı, ulusal ve uluslararası çapta oluşturulmuş kırsal kalkınma projelerini hayata geçirerek ekolojik tarım odaklı bir tarım ve turizm anlayışı geliştirmektir (Pugliese, 2001:114). İnsanların tatil tercihlerini kırsal alanlarda yer alan ekolojik tarım çiftliklerinden yana tercih etmeleri sayesinde çiftlikler ekonomik kazanç sağlar hale gelmişlerdir. Çiftçiler, ziyarete gelenlere ürettikleri organik ürünleri satarak aynı zamanda işletmelerinde ki ürünleri organik pazarlara veya yerel pazarlara satarak ekonomik girdi sağlamaktadırlar. Kırsal kalkınmaya olan katkısının yanı sıra daha pek çok amaca hizmet eden ekolojik tarım turizminin amaçları şu şekilde sıralanabilir (Gümüş, 2015: 30; Ryan ve diğerleri, 2006) ;

- Üreticilerin, ilgi alanlarına ek olarak hobi olarak da yapmak istemeleri,
- Ekolojik tarım sayesinde tarım alanlarının devamlılığının sağlanması,

- Ekolojik tarım ile uğraşan çiftliklerin sürdürülebilirliğinin sağlanması,
- Ekolojik tarım turizmi sayesinde istihdam sağlanması,
- Gelirlerin yılın belirli dönemlerinden tüm yıla yayılmasının sağlanması,
- Toplumsal hizmet.

Bu amaçlar doğrultusunda ekolojik tarım turizminin temelinde çiftliklerde yaşayan ve geçimlerini ekolojik tarım ile sağlayan ailelere ek girdi sağlamak, organik ürün üretimi gerçekleştirebilmek, insanlara doğal alanlarda konaklama yaparak yeni insanlar ile tanışabilme ve çiftliklerin sunduğu pek çok faaliyete katılabilme imkanı sunmak yer almaktadır.

1.2. Sinop İli Ekolojik Tarım Turizmi Potansiyeli

Sinop, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan ve 5862 km yüzölçümüne sahip olan bir sahil kentidir bununla birlikte 475 km uzunluğunda olan Sinop ilinin 300 km'si kara iken 175 km'si deniz kıyısından oluşmaktadır (Aydın, 2017: 36). Sinop ilinde yer alan mevcut tarım alanlarında doğal yöntemlerin kullanılması bununla birlikte zararlı ve kimyasal ürünlerin kullanımının oldukça az olması ekolojik tarım için pozitif bir durumdur. Bununla birlikte dağlık alanları ve toprak yapısı sayesinde bitki çeşitliliği de artış göstermektedir. Sinop ilinin endemik bitki çeşitliliği incelendiğinde elliden fazla bitki türü olduğu tespit edilmiştir (İpar ve Tırıl, 2014: 51). Sinop ilinde sanayileşmenin oldukça az olması ve nüfus yoğunluğunun düşük olması kırsal turizmin gerçekleştirebilmesine imkân tanımaktadır. Sinop ilinde kırsal turizm kapsamında; tarım turizmi, yayla turizmi, doğa yürüyüşü turları, bitki ve kuş gözlemciliği, kamp ve karavan turizmi, ekolojik tarım turizmi, kültürel miras turizmi, mağara turizmi, foto safari turları, gastronomi turları ve safari turları yapılmaktadır (Aytuğ, Eryılmaz, Uçar ve Can, 2020: 719). Son yıllarda popülerliği artan ve Sinop ilinde de gerçekleştirilen ekolojik tarım turizmine elverişli araziler bulunmaktadır. Bu kapsamda Sinop ilinde ekolojik tarım turizminin yapıldığı Yüksel Baba Çiftliği ve ekolojik kamp destinasyonu olan Deydaa Ekolojik Kampı yer almaktadır.

1.2.1. Yüksel Baba Çiftliği; Sinop Kabalı köyünde bir aile çiftliği olarak kurulan ve 2006 yılında TaTuTa projesine katılan Yüksel Baba Çiftliği gönüllü ve konuk olarak ziyaretçi kabul etmektedir. Çiftlik 6 kişilik misafir kapasitesine sahiptir. Kent merkezine 25 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ziyaretçiler bahçe işlerinin yanı sıra hayvancılık çalışmalarına da katılabilmektedir. Çiftlikte çeşitli meyve ağacı bulunmaktadır. Yerli tohumlar ve geleneksel yöntemler kullanılarak tarım ve hayvancılık yapılmaktadır (İpar ve Tırlı, 2014: 51). Çiftlik Şubat, Mart ve Nisan, aylarında gönüllü olarak ziyaretçi kabul ederken, Mayıs ayı ve yılsonuna kadar konuk olarak ziyaretçi kabul etmektedir Şekerli, 2018: 40).

1.2.2. Deydaa Ekoloji Kampı; 2016 yılında kurulan Deydaa Ekoloji Kampı 60.000 m² lik bir alana kurulmuştur. Şehir merkezine 5 km uzaklıkta yer alan Deydaa Ekoloji Kampı gönüllü ve konuk olarak ziyaretçi kabul etmektedir. Deydaa Ekoloji kampı toplamda 6 odalıdır ve 12 misafir kapasitesine sahiptir. Aynı zamanda 5 çadır alanına sahip olan kamp alanı bireysel seyahat etmek isteyen insanların da tercih ettiği bir destinasyondur ve yılın 12 ayı ziyaretçi kabul etmektedir. Birçok meyve ve sebzenin üretiminin yapıldığı tarım arazilerinde genellikle; incir, üzüm, elma, armut, ayva, erik, ceviz, kayısı, limon, domates, biber, patlıcan, fasulye ve zeytin üretimi yapılmaktadır. Üretilen ürünlerden; pekmez, reçel, konserve, erişte ve tarhana yapılmaktadır. Ziyaretçiler istekleri doğrultusunda meyve ve sebze üretimine katılarak ekim, dikim, gübreleme gibi üretim alanlarına dahil olabilir veya organik ürünlerden üretilen doğal içerikli gıda ürünlerinin yapımında yer alabilirler aynı zamanda üretiminden hazırlanışına kadar pek çok aşamasında yer aldıkları ürünleri satın alma şansına da sahiptirler bu bağlamda Deydaa Ekoloji Kampı ziyaretçileri için workshoplar, reçel yapım kampları, ekmek yapım kampları, trekking ve doğa yürüyüşleri düzenlemektedir.

2. Araştırmanın Yöntemi

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Sinop ili ekonomisine ve kalkınmasına katkı sağlayan ekolojik tarım turizmini ve ekolojik tarım turizmi yapılan destinasyonların

belirlenerek ziyaretçilerin beklentileri ve görüşlerini tespit etmektir. Bu amaç ile birlikte ekolojik çiftliklere gelen ziyaretçilerin beklentileri, memnuniyet düzeyleri, ekolojik tarım turizmine katılma ve başkalarına tavsiye niyetleri belirlenerek ekolojik tarım turizmine katılanların görüşlerinin belirlenmesi de çalışmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır. Böylece önemi git gide artan bir turizm türü olan ekolojik tarım turizminin Sinop ilindeki mevcut durumu değerlendirilerek ekoturizme katılanların beklentileri ve algılarını da tespit etmek amaçlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Sinop ilinde ekolojik tarım turizmi çiftlik ve kampını ziyaret eden ziyaretçilerdir. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 yılları içerisinde Sinop ilinde ekolojik tarım turizmine katılan ziyaretçiler olarak belirlenmiştir. Örneklem seçilirken seçilme şansının eşit olması için basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda veri toplama aracı evrendeki 400 ziyaretçiye uygulanmıştır. Bu evrenin seçilmesinde temel amaç Sinop ili sınırları içerisinde yer alan ekolojik tarım turizminin gerçekleştirildiği alanlara gelen ziyaretçilerin beklentilerinin ne olduğu saptamak, memnuniyet düzeylerini ölçmek, tekrar ziyaret niyetlerini ve tavsiye niyetlerini belirlemektir. Araştırmada kolayda yöntemi kullanılarak evreni temsil edebilecek örneklem düzeyine ulaşılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda evreni temsil edebilme unsurları göz önünde bulundurularak, 400 katılımcıya internet üzerinden ulaşılmıştır. Ziyaretçilere internet üzerinden ulaşılarak uygulanan anket tekniği sonucunda 397 tanesi sağlıklı olarak geri dönmüştür. Ulaşılan 397 kişinin verileri analize tabi tutulmuştur.

2.3. Verilen Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği uygulanmıştır. Anketlerin tamamı 2019-2020 yılı içerisinde Ekim, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs aylarında internet üzerinden ulaşılarak uygulanmıştır. Katılımcılara yöneltilen anket soruları Koroğlu ve arkadaşları (2019) yapmış olduğu çalışmadan alınmıştır. Katılımcılara toplamda 29 soru yöneltilmiştir. Anketin ilk bölümünde yer alan demografik veriler bölümünde katılımcı-

lara altı adet soru yöneltilmiştir. Anketin beklenti, memnuniyet ve tekrar ziyaret niyetlerini ölçmek için uygulanan kısımda 5'li likert tipinde bir ölçek kullanılmıştır. Anketin ikinci kısmında ekolojik çiftliklere yönelik tercihlerine ilişkin toplamda altı soru bununla birlikte katılımcıların beklentilerini ölçmek için sekiz soru yer almaktadır. Anketin diğer bir kısmında yer alan ve katılımcıların memnuniyet düzeylerini ölçmek için iki adet soru bulunmaktadır. Katılımcıların tekrar ziyaret niyetlerini ölçmek için dört soru ve son olarak katılımcıların tavsiye niyetlerini ölçmek için üç soru yer almaktadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences / Sosyal Bilimler İçin İstatistik Program) programına tabi tutularak, analiz edilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından toplanmıştır.

2.4. Bulgular ve Analizler

Çalışmanın bu bölümünde araştırma sonucu ulaşılan bulgulara ve analizlere yer verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulguları

	Frekans	%		Frekans	%		
Cinsiyet	Erkek	250	63,0	Medeni Hal	Evli	125	31,5
	Kadın	147	37,0		Bekar	272	68,5
Yaş	20 yaş altı	120	30,2	Gelir Durumu	1600 TL-2500 TL	250	63,0
	21-30 yaş	166	41,8		2501 TL-3500 TL	28	7,1
	31-40 yaş	39	9,8		3501 TL-4500 TL	36	9,1
	41-50 yaş	48	12,1		4501 TL-5500 TL	44	11,1
	51-60 yaş	11	2,8		5501 TL-6500 TL	6	1,5
	61+ yaş	13	3,3		6501 TL ve üzeri	33	8,3
Öğrenim Durumu	İlköğretim	32	8,1	Meslek	Memur	49	12,3
	Ortaöğretim	49	12,3		Özel sektör çalışanı	53	13,4
	Ön lisans	173	43,6		Emekli	11	2,8
	Lisans	138	34,8		Kendi işinde çalışan	29	7,3
	Lisansüstü	5	1,3		Öğrenci	229	57,7
		Ev hanımı	26	6,5			

Demografik özelliklere ilişkin tabloda yer alan katılımcıların cinsiyetlerinin %63'ünün erkek, %37'sinin kadın olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların yaşlarına göre dağılımlarına bakıldığında %41,8'inin 21-30 yaş, %30,2'sinin 20 yaş altı,

%12,1'inin 41-50 yaş, %9,8'inin 31-40 yaş, %3,3'ünün 61 yaş ve üzeri, %2,8'inin 51-60 yaş olduğu saptanmıştır. Katılımcıların öğrenim durumlarının %43,6'sı ön lisans, %34,8'i lisans, %12,3'ü ortaöğretim, %8,1'i ilköğretim, ve %1,3'ü ise lisansüstüdür. Katılımcıların medeni halleri incelendiğinde, %68 ile büyük çoğunluğunun bekar olduğu, geri kalan kişilerin %31,5 oran ile evli olduğu görülmektedir. Katılımcılar gelir durumlarının %63,5'i 1600 TL-2500 TL, %11,1'i 4501 TL-5500 TL, %9,1'i 3501 TL-4500 TL, %8,3'ü 6501 TL ve üzeri, %7,1'i 2501 TL-3500 TL ve %1,5'i 5501 TL-6500 TL'dir. Ve katılımcıların mesleklerine bakıldığında %57,7 öğrenci, %13,4 özel sektör çalışanı, %12,3 memur, %7,3 kendi işinde çalışan, %6,5 ev hanımı, %2,8 emekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 2: Katılımcıların Medeni Durumları ile Ölçekler arasındaki T Testi

	Medeni Durum	N	Ort	t	p
Beklenti Düzeyi	Evli	125	3,7740	-1,303	,193
	Bekâr	272	3,8837		
Tekrar Ziyaret Niyeti	Evli	125	3,4600	-,949	,343
	Bekâr	272	3,5588		
Tavsiye Niyeti	Evli	125	3,4987	-3,901	,000
	Bekâr	272	3,8419		
Memnuniyet	Evli	125	3,3720	-4,073	,000
	Bekâr	272	3,7831		

Ekolojik tarım turizmine katılanların beklenti düzeyleri, tekrar ziyaret ve tavsiye niyetleri, memnuniyet düzeyleri ile medeni halleri arasında bir anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda beklenti düzeyi (,193) ve tekrar ziyaret niyeti (,343) ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, tavsiye niyeti (,000) ve memnuniyet (,000) ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu saptanmıştır.

Tablo 3: Katılımcıların Aylık Gelirleri İle Değişkenler Arasındaki Anova Testi Değerleri

	Aylık Gelir	n	f	p
Beklenti Düzeyi	1600 TL-2500 TL	250	5,255	,000
	2501 TL-3500 TL	28		
	3501 TL-4500 TL	36		
	4501 TL-5500 TL	44		
	5501 TL-6500 TL	6		
	6501 TL ve üzeri	33		

Tekrar Ziyaret Niyeti	1600 TL-2500 TL	250	7,353	,000
	2501 TL-3500 TL	28		
	3501 TL-4500 TL	36		
	4501 TL-5500 TL	44		
	5501 TL-6500 TL	6		
	6501 TL ve üzeri	33		
Tavsiye Niyeti	1600 TL-2500 TL	250	3,961	,002
	2501 TL-3500 TL	28		
	3501 TL-4500 TL	36		
	4501 TL-5500 TL	44		
	5501 TL-6500 TL	6		
	6501 TL ve üzeri	33		
Memnuniyet	1600 TL-2500 TL	250	3,395	,005
	2501 TL-3500 TL	28		
	3501 TL-4500 TL	36		
	4501 TL-5500 TL	44		
	5501 TL-6500 TL	6		
	6501 TL ve üzeri	33		

Tabloda ekolojik tarım turizmine katılanların aylık gelirleri ile beklenti düzeyi, tekrar ziyaret niyeti, tavsiye niyeti ve memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Uygulana testler sonucunda katılımcıların aylık gelirleri ile beklenti düzeyleri (,000), tekrar ziyaret niyetleri (,000), tavsiye niyetleri (,002) ve memnuniyet düzeyleri (,005) şeklinde belirlenmiştir. Sonuç olarak katılımcıların aylık gelirleri ile beklenti düzeyi, tekrar ziyaret niyeti, tavsiye niyeti ve memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4: Katılımcıların öğrenim durumu ile değişkenler arasındaki Anova testi değerleri

	Öğrenim Durumu	n	f	p
Beklenti Düzeyi	İlköğretim	32	4,051	,003
	Ortaöğretim	49		
	Ön Lisans	173		
	Lisans	138		
	Lisansüstü	5		
Tekrar Ziyaret Niyeti	İlköğretim	32	5,288	,000
	Ortaöğretim	49		
	Ön Lisans	173		
	Lisans	138		
	Lisansüstü	5		

Tavsiye Niyeti	İlköğretim	32	8,756	,000
	Ortaöğretim	49		
	Ön Lisans	173		
	Lisans	138		
	Lisansüstü	5		
Memnuniyet	İlköğretim	32	2,567	,038
	Ortaöğretim	49		
	Ön Lisans	173		
	Lisans	138		
	Lisansüstü	5		

Tablod katılımcıların eğitim durumları ile beklenti düzeyi, tekrar ziyaret niyeti, tavsiye niyeti ve memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan test sonucunda katılımcıların eğitim durumları ile arasındaki ilişki beklenti düzeyi ($,003$), tekrar ziyaret niyeti ($,000$), tavsiye niyeti ($,000$) ve memnuniyet düzeyi ($,038$) olarak saptanmıştır. Verilere göre katılımcıların eğitim seviyeleri ile beklenti düzeylerinin, tekrar ziyaret niyetlerinin, tavsiye niyetlerinin ve memnuniyet düzeylerinin arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Sonuç

Ekolojik tarım turizmi, şehir hayatından yoğun iş temposundan, stresten, gürültüden ve kirlilikten uzaklaşmak isteyen bunun yanı sıra doğal hayata özlem duyan ve doğal yaşamı tecrübe etmek isteyen insanların beklentilerini karşılamak amacı ile ortaya çıkmıştır. Öte yandan çevrenin ve ekolojik dengenin sürdürülebilirliğini sağlamaya önem veren ve doğal yaşamı gelecek nesillere de aktarmak isteyen insanlar için de oldukça önemli bir turizm türüdür. Bu bağlamda ekolojik tarım turizmine katılmak isteyen turistler için yerel işletmeler hem ekonomik gelir sağlamak hem de turizme katılmak için çiftliklerini işletme haline getirmişlerdir.

Sinop ili bozulmamış doğal yapısı, tarıma elverişli toprakları, coğrafi şekli, konumu ve iklimi ile ekolojik tarım turizmi için elverişli bir alandır. Bu kapsamda, araştırma Sinop ilinin ekolojik tarım turizmi gerçekleştirilen alanları, ekolojik tarım turizmi çiftlik ve kampının faaliyetleri ve ziyaretçilerin görüşleri incelenmiştir. Sinop ilinde yer alan Yüksel Baba Çiftliği ve Deydaa Ekolojik Kampında zararlı

tarım ilaçları, suni ürünler kullanmamaktadır bununla birlikte misafirlerinin konaklayabileceği odalara ve tercih ederlerse kamp alanları yer almaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre Sinop ilinde ekolojik tarım turizmine katılanların %41,8'inin 21-30 yaş, olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda ziyaretçilerin %63 ile daha çok erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sinop ilinde ekolojik tarım turizmine katılanların %57,4'ünün 1 kere katıldıklarını belirtmişlerdir. Ekolojik tarım turizmine katılanların %68,5 gibi büyük bir çoğunluğunun gönüllü katıldıkları ve %43,6'sının bahçe ve tarım işleri yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar sonucunda ekolojik tarım turizmine %34,8 ile arkadaş tavsiyesi, %22,7 ile internetten edindikleri bilgiler sayesinde katıldıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre Sinop ilinde ekolojik tarım turizmine katılan insanlar manzaranın tadını çıkarmak, zihinsel olarak rahatlamak, şehir hayatından uzaklaşmak için katılmaktadırlar bununla birlikte ekolojik yaşama ilgili, doğaya ve doğal hayatı deneyimlemeyi seven, kişilerden oluşmaktadır. Öte yandan ekolojik tarım turizmi alanları köy yaşamını daha önce denemiş olan insanlar için ve doğal alanlara giderek psikolojik olarak rahatlamak isteyen insanlar için bir fırsat sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sinop ilinde yer alan ekolojik tarım turizminin yaygınlaşması için organik pazarlar kurulmalı ve doğal ürün üretimi yapan yerel halk kurulan organik pazarlara teşvik edilmelidir. Ekolojik tarım turizmi alanları ve mevcut çiftlik ve kamp alanlarının kapasiteleri artırılarak çiftçiler ekolojik tarım turizmine teşvik edilmelidirler. Bununla birlikte yerel halk ile iletişim güçlendirilerek gerekli eğitimler, bilgilendirilmeler yapılmalıdır. Ekolojik tarım turizminin yaygınlaşması için çiftçinin desteklenmesi gerekmektedir ve bu noktada gerekli devlet desteği sağlanmalıdır. Sinop ilinde bulunan ekolojik çiftlik ve kamp alanının daha çok ziyaretçi sağlaması ve Sinop ilinin ekolojik tarım turizmi ziyaretçi sayısı artması için gerekli tanıtım faaliyetleri artırılmalıdır. Bu bağlamda araştırmanın ekolojik tarım turizminin gerçekleştirildiği yerel işletmelere, çiftlik sahiplerine, ekolojik tarım turizminin sürdürülebilirliğine literatürde ki eksikliği gidermeye yönelik katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akdu, U., & Uygur, S. M. (2009). Çiftlik turizmi, kırsal, tarım ve eko turizminin kavramsal açıdan irdelenmesi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 143-166.
- Altan, Ş. (2006). *Türkiye’de ekoturizm uygulamaları ve ekonomiye katkıları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, Ö. (2017). *Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algılamalarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hatay: İskenderun Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aytuğ, H. K., Eryılmaz, Ç., Uçar, S., & Can, O. (2020). Sinop ilinin alternatif turizm çeşitleri açısından swot analizi. *Karadeniz Araştırmaları*, 67, 715-736.
- Cengiz, D., & Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Çıkin, A., Çeken, H., & Uçar, M. (2009). Turizmin tarım sektörüne etkisi, agro-turizm ve ekonomik sonuçları. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 15 (1), 1-8.
- Gallaher, E. J. (2010). Ecotourism as a social-ecological system: a case study in guanacaste, costa rica. *For The Degree of Doctor of Philosophy*.
- Gökalp, D. D., & Yazgan, M. E. (2013). Kırsal peyzaj planlamada agroturizm ve agriturizm. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1, 25-29.
- Gümüş, M. (2015). *Yerel halkın bakış açısıyla kırsal kalkınmada tarım turizmi: Tekirdağ ili örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi.
- İpar, M. S., & Tırlı, A. (2014). Sinop ilinin kırsal turizm potansiyeli ve geliştirilmesine yönelik öneriler. *Turkish Journal of Scientific Reviews*, 7 (2), 45-54.
- Kasalak, M. A. (2014). *Ekoturizm girişimcilerinin inovasyona yatkınlığının ölçülmesi: muğla yöresinde yer alan ekolojik oteller kapsamında bir alan araştırması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, B., & Kurnaz, A. (2010). Alternatif turizm ve ürün çeşitliliği oluşturmada ekolojik çiftlikler: pastoral vadi örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2 (4), 39-56.
- Köroğlu, Ö., Buzlukçu, C., Ulusoy Yıldırım, H. & Oflaz, M. (2019). Ekolojik tarım turizm faaliyetlerine katılan ziyaretçilerin ekolojik çiftliklere yönelik beklenti ve algılarının tespit edilmesi. *Journal Of Tourism And Gastronomy Studies*, 7 (1), 25-45.

- Lacitignola, D., Petrosillo, I., Cataldi, M., & Zurlini, G. (2007). Modelling socio-ecological tourism-based systems for sustainability. *Ecological Modelling*, 206 (1-2), 191-204.
- Oruç, M. C., Dalgın, T., & Çeken, H. (2015). Tarım turizmi uygulamaları ve pazarlama modelleri: Türkiye için bir model önerisi. *International Journal of Social And Economic Sciences*, 5 (2), 40-45.
- Privitera, D. (2010). The importance of organic agriculture in tourism rural. *APSTRACT: Applied Studies İn Agribusiness And Commerce*, 4 (1033-2016-84070), 59-64.
- Pugliese, P. (2001). Organic farming and sustainable rural development: a multifaceted and promising convergence. *Sociologia Ruralis*, 41 (1), 112-130.
- Ryan, S., DeBord, K., & McClellan, K. (2006). *Agritourism in Pennsylvania: An industry assessment: a report*. Center for Rural Pennsylvania.
- Selvi, M. S., & Demirer, D. (2012). Ekolojik tatil çiftliklerinin TaTuTa projesi deneyimine ilişkin örnek olay incelemesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23 (2), 187-202.
- Şekerli, S. (2018). *Tarım turizmi (Tatuta) projesi kapsamında faaliyet gösteren ekolojik çiftliklerde bir araştırma: izmir ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tetik, N. (2012). *Turist rehberlerinin ekoturizm alanındaki yeterlilikleri: Doğu Karadeniz örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkben, C., Gül, F., & Uzar, Y. (2012). Türkiye’de bağıcılığın tarım turizmi (agro-turizm) içinde yeri ve önemi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2, 47-50.
- Uğurlu, K., & Öztürk, H. (2017). Trakya bölgesinin ekolojik tarım turizmi potansiyeli ve pazarlanabilirliği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5 (2), 151-161.
- Wood, M. (2002). *Ecotourism: principles, practices and policies for sustainability*. UNEP.
- Yamamoto, D., & Engelsted, A. K. (2014). World wide opportunities on organic farms (wwoof) in the united states: locations and motivations of volunteer tourism host farms. *Journal of Sustainable Tourism*, 22 (6), 964-982.